

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
X kadencja

Druk nr 1888

Warszawa, 6 października 2025 r.

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej i na podstawie art. 32 ust. 2 regulaminu Sejmu niżej podpisani posłowie wnoszą projekt ustawy:

- o zmianie ustawy o obywatelstwie polskim.

Do reprezentowania wnioskodawców w pracach nad projektem ustawy upoważniamy pana posła Pawła Hreniaka i pana posła Michała Moskala.

(-) Waldemar Andzel; (-) Dorota Arciszewska-Mielewczyk; (-) Iwona Ewa Arent; (-) Marek Ast; (-) Barbara Bartuś; (-) Joanna Borowiak; (-) Bożena Borys-Szopa; (-) Lidia Burzyńska; (-) Anna Ewa Cicholska; (-) Michał Cieślak; (-) Krzysztof Czarnecki; (-) Witold Wojciech Czarnecki; (-) Przemysław Czarnek; (-) Lidia Czechak; (-) Anita Czerwińska; (-) Katarzyna Czochara; (-) Elżbieta Duda; (-) Szymon Giżyński; (-) Kazimierz Gwiazdowski; (-) Czesław Hoc; (-) Marcin Horała; (-) Paweł Hreniak; (-) Michał Jach; (-) Fryderyk Sylwester Kapinos; (-) Michał Kowalski; (-) Jarosław Krajewski; (-) Anna Krupka; (-) Wioletta Maria Kulpa; (-) Zbigniew Krzysztof Kuźmiuk; (-) Ewa Leniart; (-) Krzysztof Lipiec; (-) Marzena Anna Machalek; (-) Antoni Macierewicz; (-) Anna Milczanowska; (-) Michał Moskal; (-) Bogumiła Olbryś; (-) Marcin Porzucek; (-) Zbigniew Rau; (-) Urszula Rusecka; (-) Paweł Sałek; (-) Anna Schmidt; (-) Krzysztof Sobolewski; (-) Agnieszka Anna Soin; (-) Marek Suski; (-) Józefa Szczurek-Żelazko; (-) Paweł Szrot; (-) Stanisław Szwed; (-) Robert Telus; (-) Ryszard Terlecki; (-) Włodzimierz Tomaszewski; (-) Sylwester Tułajew; (-) Robert Warwas; (-) Jan Warzecha; (-) Rafał Weber; (-) Teresa Wilk; (-) Elżbieta Witek; (-) Grzegorz Woźniak; (-) Tadeusz Woźniak; (-) Jarosław Zieliński; (-) Wojciech Michał Zubowski.

U S T A W A

z dnia ...

o zmianie ustawy o obywatelstwie polskim

Art. 1. W ustawie z dnia 2 kwietnia 2009 r. o obywatelstwie polskim (Dz. U. z 2023 r. poz. 1989) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 20:
 - a) w ust. 1 po pkt 8 dodaje się pkt 8a w brzmieniu:

„8a) informację o niekaralności w kraju, którego cudzoziemiec posiada obywatelstwo.”.
 - b) w ust. 4 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) dokumenty potwierdzające dane i informacje zawarte we wniosku, o których mowa w ust. 1 pkt 1, 5, 7, 8a lub ust. 2;”;
- 2) art. 30 otrzymuje brzmienie:

„Art. 30. 1. Za obywatela polskiego uznaje się:

 - 1) cudzoziemca przebywającego nieprzerwanie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej co najmniej od 10 lat na podstawie zezwolenia na pobyt stały, zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej lub prawa stałego pobytu, który posiada w Rzeczypospolitej Polskiej stabilne i regularne źródło dochodu oraz tytuł prawny do zajmowania lokalu mieszkalnego;
 - 2) cudzoziemca przebywającego nieprzerwanie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej co najmniej od 5 lat na podstawie zezwolenia na pobyt stały, zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej lub prawa stałego pobytu, który:
 - a) pozostaje co najmniej od 6 lat w związku małżeńskim zawartym z obywatelem polskim lub
 - b) nie posiada żadnego obywatelstwa;
 - 3) cudzoziemca przebywającego nieprzerwanie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej co najmniej od 10 lat na podstawie zezwolenia na pobyt stały, które uzyskał w związku z posiadaniem statusu uchodźcy nadanego w Rzeczypospolitej Polskiej;
 - 4) małoletniego cudzoziemca przebywającego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie zezwolenia na pobyt stały, zezwolenia na pobyt rezydenta

- długoterminowego Unii Europejskiej lub prawa stałego pobytu, którego jedno z rodziców jest obywatelem polskim, a drugie z rodziców, nieposiadające obywatelstwa polskiego, wyraziło zgodę na to uznanie;
- 5) małoletniego cudzoziemca przebywającego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie zezwolenia na pobyt stały, zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej lub prawa stałego pobytu, którego co najmniej jednemu z rodziców zostało przywrócone obywatelstwo polskie, a drugie z rodziców, nieposiadające obywatelstwa polskiego, wyraziło zgodę na to uznanie;
 - 6) cudzoziemca przebywającego nieprzerwanie i legalnie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej co najmniej od 15 lat, który spełnia łącznie następujące warunki:
 - a) posiada zezwolenie na pobyt stały, zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej lub prawo stałego pobytu,
 - b) posiada w Rzeczypospolitej Polskiej stabilne i regularne źródło dochodu, oraz tytuł prawny do zajmowania lokalu mieszkalnego oraz przez ostatnie 5 lat nie korzystał z zasiłków społecznych przyznanych przez pomoc społeczną, spełnia wymóg niekaralności i posiada pozytywną opinię właściwego miejscowo komendanta policji z miejsca zamieszkania cudzoziemca w ostatnich 10 latach.;
 - 7) cudzoziemca przebywającego nieprzerwanie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej co najmniej 5 lat na podstawie zezwolenia na pobyt stały, które uzyskał w związku z polskim pochodzeniem lub posiadaną Kartą Polaka.

2. Cudzoziemiec ubiegający się o uznanie za obywatela polskiego, z wyłączeniem cudzoziemca, o którym mowa w ust. 1 pkt 4 i 5, jest obowiązany posiadać znajomość języka polskiego potwierdzoną urzędowym poświadczeniem, o którym mowa w art. 11a ustawy z dnia 7 października 1999 r. o języku polskim (Dz. U. z 2021 r. poz. 672 oraz z 2023 r. poz. 1672), na poziomie biegłości językowej ustnej i pisemnej, nie niższym niż C1, świadectwem ukończenia szkoły w Rzeczypospolitej Polskiej lub świadectwem ukończenia szkoły za granicą z wykładowym językiem polskim.

3. Znajomości języka polskiego, o której mowa w ust. 2, nie potwierdza świadectwo ukończenia szkoły policealnej, o której mowa w art. 18 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe (Dz. U. z 2024 r. poz. 737, z późn. zm.).

4. Cudzoziemiec ubiegający się o uznanie za obywatela polskiego, z wyłączeniem cudzoziemca, o którym mowa w ust. 1 pkt 4 i 5, jest obowiązany do złożenia z wynikiem

pozytywnym egzaminu na temat wiedzy o Rzeczypospolitej Polskiej, zwany „Państwowym Egzaminem Obywatelskim”.

5. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi w drodze rozporządzenia, szczegółowy zakres i tryb organizowania i odbywania egzaminu, o którym mowa w ust. 4, uwzględniając w szczególności wiedzę z zakresu ustroju Rzeczypospolitej Polskiej, jej systemu politycznego, praw obywatelskich, historii oraz kultury, realizację wymogu wykazania się integracją ze społeczeństwem polskim, będącą podstawą opracowania zakresu egzaminu, o którym mowa w ust. 4 oraz wzór zaświadczenia stwierdzającego zdanie egzaminu.

6. Do ustalenia, czy cudzoziemiec przebywa nieprzerwanie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, stosuje się przepis art. 195 ust. 4 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz. U. z 2023 r. poz. 519, 185 i 547).”.

Art. 2. Do postępowań w sprawie uznania za obywatela polskiego wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu dotychczasowym.

Art. 3. Ustawa wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia.

U Z A S A D N I E N I E

Przedkładany projekt ustawy wprowadza istotne zmiany w zakresie zasad, warunków oraz trybu nabywania i utraty obywatelstwa polskiego, potwierdzania jego posiadania lub utraty, a także właściwości organów w tych sprawach. Celem projektowanej ustawy jest stworzenie warunków sprzyjających pełniejszej integracji cudzoziemców przed przyznaniem im obywatelstwa polskiego.

Pierwsza wprowadzana zmiana ma związek z wzrastającą liczbą przestępstw, które są udziałem cudzoziemców przebywających na terenie Rzeczypospolitej Polskiej. Pojawia się społeczne oczekiwanie, by każdy nowy obywatel naszego kraju nie wносił do niego swojej historii wykroczeń i przestępstw, dlatego projektodawcy wprowadzają wymóg przedstawienia przez cudzoziemców ubiegających się o polskie obywatelstwo dokumentu potwierdzającego niekaralność.

Kolejne zmiany przewidują zmianę art. 30 ust. 1 pkt 1 ustawy o obywatelstwie polskim, wydłużającą minimalny okres nieprzerwanego pobytu w Polsce (na podstawie zezwolenia na pobyt stały, zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej lub prawa stałego pobytu) wymagany do uznania cudzoziemca za obywatela polskiego, z 3 do 10 lat. Instytucja uznania za obywatela wyrasta z przesłanki istnienia trwałych, rzeczywistych związków cudzoziemca z państwem i społeczeństwem, przejawiających się na różnych płaszczyznach, m.in. stałego zamieszkania w danym państwie, wykonywania legalnej pracy, prowadzenia własnej działalności gospodarczej, posiadania tytułu prawnego do lokalu mieszkalnego czy też znajomości języka polskiego. Generalnie rzecz ujmując przesłanki te wskazują na skoncentrowanie życia cudzoziemca w danym państwie i bezkonfliktowym jego funkcjonowaniu w ramach relacji społecznych. W opinii projektodawcy istnienie tej właśnie ukształtowanej, trwałej, faktycznej więzi pomiędzy cudzoziemcem a wspólnotą państwową uzasadnia przyjęcie go do tej wspólnoty, jednakże wytworzenie takich więzi, zintegrowania ze wspólnotą państwową wymaga czasu a obowiązujący obecnie w przepisach 3-letni okres jest niewystarczający. Fundamentem zintegrowania ze wspólnotą danego państwa jest bowiem w sposób oczywisty przebywanie w danym państwie i funkcjonowanie w ramach społeczeństwa tego państwa przed odpowiednio długim okresem. Nie może być integracji uzasadniającej uczestnictwo we wspólnocie obywateli bez przebywania w państwie i funkcjonowania w jego

społeczeństwie. Obywatelstwo jest bowiem przede wszystkim przynależnością do wspólnoty politycznej, historycznej, kulturowej i aksjologicznej, z czym wiąże się nie tylko katalog uprawnień, lecz także obowiązek dbałości i ponoszenia odpowiedzialności za dobro wspólne, którym dla wszystkich obywateli powinna być Rzeczpospolita Polska.

Idąc tym tokiem myślenia autorzy projektu wydłużyli również inne terminy. W art. 30 ust. 1 pkt 2 do 5 lat wydłużono termin do uzyskania obywatelstwa dla cudzoziemca przebywającego nieprzerwanie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie zezwolenia na pobyt stały, zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej lub prawa stałego pobytu. Zmianie uległ również okres pozostawania w związku małżeńskim konieczny do uzyskania polskiego obywatelstwa. Od wejścia w życie projektowanych przepisów będzie to 6 lat. Wydłużono również okres pobytu w Polsce dla uchodźców konieczny do złożenia wniosku o obywatelstwo i będzie to okres 10 lat.

Kolejne zmiany dotyczą art. 30 ust. 1 pkt 6. Według obecnie obowiązujących przepisów za obywatela polskiego uznaje się cudzoziemca przebywającego nieprzerwanie i legalnie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej co najmniej od 10 lat, który spełnia łącznie następujące warunki: posiada zezwolenie na pobyt stały, zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej lub prawo stałego pobytu oraz posiada w Rzeczypospolitej Polskiej stabilne i regularne źródło dochodu oraz tytuł prawny do zajmowania lokalu mieszkalnego. Wprowadzane zmiany zwiększają okres przebywania nieprzerwanie i legalnie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej o 5 lat, a także wprowadzają nowe wymogi tj. niekorzystanie przez 5 ostatnich lat z zasiłków z pomocy społecznej, wymóg niekaralności oraz posiadanie pozytywnej opinii komendanta policji z miejsca zamieszkania cudzoziemca z ostatnich 10 lat. Wydłuża się też do 5 lat wymóg nieprzerwanego przebywania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie zezwolenia na pobyt stały, które cudzoziemiec uzyskał w związku z polskim pochodzeniem lub posiadaną Kartą Polaka.

Następna zmiana wprowadza dla cudzoziemców chcących uzyskać polskie obywatelstwo wymóg uzyskania biegłości językowej ustnej i pisemnej na poziomie C1. Zmiana wychodzi na wprost oczekiwaniom, by od cudzoziemców ubiegających się o polskie obywatelstwo bezwzględnie wymagać prawidłowo zweryfikowanej znajomości języka polskiego, którą obecnie w Polsce można bez najmniejszego problemu uzyskać nawet bez podstawowej

znajomości języka, czego mają świadomość zarówno organy realizujące legalizację pobytów oraz Straż Graniczna, która niejednokrotnie potwierdzała w czynnościach kontrolnych nadużycia w tym zakresie (szczególne wątpliwości budziła forma organizacji takiego egzaminu, możliwość wejścia na egzamin osób postronnych, a czasem nawet podstawionych). Poziom C1 oraz wyraźnie wprowadzona forma ustna egzaminu pozwoli tym samym na uniknięcie wielu ze wskazanych wyżej nieprawidłowości.

Przedstawiany przez autorów projekt ustawy wprowadza również nowe rozwiązanie jakim będzie Państwowy Egzamin Obywatelski. Egzamin będzie obejmował zagadnienia takie ustrój Polski, jej system politycznego, prawa obywatelskie, historię oraz kulturę, a także weryfikację realizacji wymogu wykazania się integracją ze społeczeństwem polskim. Obecnie te wspomniane wyżej zagadnienia są jedynie brane pod uwagę podczas luźnej rozmowy z urzędnikiem, natomiast są bazą do prawidłowo przeprowadzonej asymilacji i pełnego uczestniczenia w życiu społeczno - gospodarczym i polityczny kraju cudzoziemców w Polsce. Pomijanie tak ważnych aspektów w procesie uzyskiwania obywatelstwa wydaje się być dziś błędem.

Proponowana zmiana odpowiada na potrzebę zapewnienia głębszej integracji cudzoziemców z polskim społeczeństwem, dostosowania regulacji do standardów Unii Europejskiej oraz odpowiedzi na wyzwania związane z rosnącą imigracją, w tym szczególnie ukraińską. Projekt zachowuje równowagę między rygorami integracyjnymi a dostępnością obywatelstw. Nowelizacja wspiera stabilność społeczną i gospodarczą, oferując lepsze przygotowanie kandydatów do roli obywateli, przy jednoczesnym zachowaniu dostępności obywatelstwa dla grup szczególnych.

Dłuższy okres pobytu zapewni cudzoziemcom, w tym dużej grupie Ukraińców, więcej czasu na naukę języka i adaptację kulturową, co będzie sprzyjać lepszej integracji.

Projektowana ustawa będzie wywoływała skutki dla budżetu państwa oraz budżetów jednostek samorządu terytorialnego. Krótkoterminowy spadek wpływów z opłat oraz koszty związane z przeprowadzeniem egzaminu na temat wiedzy o Rzeczypospolitej Polskiej mogą generować koszt na poziomie ok 2-5 mln PLN rocznie. Spadek wpływów do budżetu państwa zostanie częściowo zrównoważony przez oszczędności na świadczeniach socjalnych. W dłuższej

perspektywie wpływy podatkowe od lepiej zintegrowanych obywateli mogą wzrosnąć.

Dla budżetów jednostek samorządu terytorialnego spadek liczby wniosków o obywatelstwo może odciążyć lokalne urzędy, np. w regionach o wysokiej imigracji, jak Warszawa czy Wrocław, zmniejszając koszty obsługi administracyjnej (np. wydawanie zaświadczeń, organizacja procedur). Szacunkowe oszczędności mogą wynieść od kilku do kilkunastu tysięcy PLN rocznie na jednostkę, w zależności od liczby obsługiwanych imigrantów. Dłuższy okres pobytu może zachęcić imigrantów do inwestowania w nieruchomości czy zakładania firm, co zwiększy wpływy z podatków lokalnych.

Zmiana jest zgodna z art. 34 czy też z art. 137 Konstytucji RP, który pozostawia regulację obywatelstwa w gestii ustawodawstwa krajowego. Projekt nie narusza praw nabytych, dzięki przepisowi przejściowemu (art. 2), który chroni osoby spełniające obecne warunki 3-letniego pobytu.

Projekt jest także zgodny z Konwencją o ograniczeniu bezpaństwowości z 1961 r., ponieważ nie wpływa na procedury dotyczące bezpaństwowców, dla których obowiązują odrębne przepisy.

Projekt ustawy jest zgodny z prawem Unii Europejskiej. Prawo UE pozostawia państwom członkowskim swobodę w ustalaniu warunków obywatelstwa (art. 20 Traktatu o funkcjonowaniu UE), co pozwala na dostosowanie okresu pobytu do polityki integracyjnej.

Założenia do aktu wykonawczego do projektu ustawy o zmianie ustawy o obywatelstwie polskim

„Art. 30 ust. 5. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi w drodze rozporządzenia, szczegółowy zakres i tryb organizowania i odbywania egzaminu, o którym mowa w ust. 4, uwzględniając w szczególności: wiedzę z zakresu ustroju Polski, jej systemu politycznego, praw obywatelskich, historii oraz kultury będącą podstawą opracowania zakresu egzaminu, o którym mowa w ust. 4 oraz wzór zaświadczenia stwierdzającego zdanie egzaminu.”

Rozporządzenie, o którym mowa w art. 30 ust. 5 ustawy o obywatelstwie polskim będzie określać szczegółowy zakres i tryb organizowania i odbywania Państwowego Egzaminu Obywatelskiego uwzględniając w szczególności: wiedzę z zakresu ustroju Polski, jej systemu politycznego, praw obywatelskich, historii oraz kultury będącą podstawą opracowania zakresu egzaminu, o którym mowa w ust. 4 oraz wzór zaświadczenia stwierdzającego zdanie egzaminu.

Zakres wiedzy wspomniany w delegacji będzie obejmował następujące zagadnienia:

- zarys ustroju i systemu polityczny Rzeczypospolitej Polskiej w oparciu o Konstytucję RP, ustawę Kodeks wyborczy.

- pluralizm polityczny w polskiej demokracji oraz prawa, wolności i obowiązki obywateli, ze szczególnym uwzględnieniem wolności słowa, wyznania oraz manifestowania swoich poglądów i religii.

- historia polskiej państwowości ze szczególnym uwzględnieniem tradycji demokratycznych i wolnościowych, w tym Rzeczypospolita szlachecka, Konstytucja 3 Maja, powstania narodowe odzyskanie przez Polskę niepodległości i odrodzenie Rzeczypospolitej, II wojna światowa na ziemiach polskich, w tym zbrodnie okupantów – hitlerowskich Niemców oraz sowieckich Rosjan, a także zbrodnie ukraińskich nacjonalistów, funkcjonowanie państwa podziemnego, represje w czasach Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, powstanie Solidarności oraz czas odzyskania przez Polskę suwerenności w 1989 roku.

- polska kultura współczesna i jej korzenie w kulturze epok wcześniejszych w tym tradycjach kultury antycznej i wartościach chrześcijańskich oraz zwyczajach i kulturze ludowej.

Egzamin będzie także weryfikował realizację wymogu wykazania się integracją ze społeczeństwem polskim.

Tryb organizowania egzaminu będzie uwzględniał harmonogram przeprowadzenia egzaminu, jego ogłoszenie, wyznaczenie daty, ustalenie częstotliwości jego przeprowadzania, Rozporządzenie w sprawie Państwowego Egzaminu Obywatelskiego będzie obejmowało również informacje w zakresie osób egzaminujących, osób których obecność na sali

egzaminacyjnej będzie dopuszczalna, sposób weryfikacji uczestników, czas egzaminu, jego formę oraz wynik, który będzie pozwalał na otrzymanie pozytywnej oceny końcowej.

Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi wzór zaświadczenia stwierdzającego zdanie egzaminu.

DEKLAROWANE SKUTKI REGULACJI (DSR) projektu ustawy

Informacja o projekcie

a) Tytuł projektu:

Projekt ustawy o zmianie ustawy o obywatelstwie polskim

b) Przedstawiciel wnioskodawcy:

Paweł Hreniak, Michał Moskal

I. Część wstępna

[1] Zwięzły opis zidentyfikowanego problemu i proponowanych rozwiązań.

Przedkładany projekt ustawy wprowadza istotne zmiany w zakresie zasad, warunków oraz trybu nabywania i utraty obywatelstwa polskiego, potwierdzania jego posiadania lub utraty, a także właściwości organów w tych sprawach. Celem projektowanej ustawy jest stworzenie warunków sprzyjających pełniejszej integracji cudzoziemców przed przyznaniem im obywatelstwa polskiego

Pierwsza wprowadzana zmiana ma związek z wzrastającą liczbą przestępstw, które są udziałem cudzoziemców przebywających na terenie Rzeczypospolitej Polskiej. Pojawia się społeczne oczekiwanie, by każdy nowy obywatel naszego kraju nie wnosił do niego swojej historii wykroczeń i przestępstw, dlatego projektodawcy wprowadzają wymóg przedstawienia przez cudzoziemców ubiegających się o polskie obywatelstwo dokumentu potwierdzającego niekaralność.

Kolejne zmiany przewidują zmianę art. 30 ust. 1 pkt 1 ustawy o obywatelstwie polskim, wydłużającą minimalny okres nieprzerwanego pobytu w Polsce (na podstawie zezwolenia na pobyt stały, zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej lub prawa stałego pobytu) wymagany do uznania cudzoziemca za obywatela polskiego, z 3 do 10 lat. Instytucja uznania za obywatela wyrasta z przesłanki istnienia trwałych, rzeczywistych związków cudzoziemca z państwem i społeczeństwem, przejawiających się na różnych płaszczyznach, m.in. stałego zamieszkania w danym państwie, wykonywania legalnej pracy, prowadzenia własnej działalności gospodarczej, posiadania tytułu prawnego do lokalu mieszkalnego czy też znajomości języka polskiego. Generalnie rzecz ujmując przesłanki te wskazują na skoncentrowanie życia cudzoziemca w danym państwie i bezkonfliktowym jego funkcjonowaniu w ramach relacji społecznych. W opinii projektodawcy istnienie tej właśnie ukształtowanej, trwałej, faktycznej więzi pomiędzy

cudzoziemcem a wspólnotą państwową uzasadnia przyjęcie go do tej wspólnoty, jednakże wytworzenie takich więzi, zintegrowania ze wspólnotą państwową wymaga czasu a obowiązujący obecnie w przepisach 3-letni okres jest niewystarczający. Fundamentem zintegrowania ze wspólnotą danego państwa jest bowiem w sposób oczywisty przebywanie w danym państwie i funkcjonowanie w ramach społeczeństwa tego państwa przed odpowiednio długi okres. Nie może być integracji uzasadniającej uczestnictwo we wspólnocie obywateli bez przebywania w państwie i funkcjonowania w jego społeczeństwie. Obywatelstwo jest bowiem przede wszystkim przynależnością do wspólnoty politycznej, historycznej, kulturowej i aksjologicznej, z czym wiąże się nie tylko katalog uprawnień, lecz także obowiązek dbałości i ponoszenia odpowiedzialności za dobro wspólne, którym dla wszystkich obywateli powinna być Rzeczpospolita Polska.

Idąc tym tokiem myślenia autorzy projektu wydłużyli również inne terminy. W art. 30 ust. 1 pkt 2 do 5 lat wydłużono termin do uzyskania obywatelstwa dla cudzoziemca przebywającego nieprzerwanie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie zezwolenia na pobyt stały, zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej lub prawa stałego pobytu. Zmianie uległ również okres pozostawania w związku małżeńskim konieczny do uzyskania polskiego obywatelstwa. Od wejścia w życie projektowanych przepisów będzie to 6 lat. Wydłużono również okres pobytu w Polsce dla uchodźców konieczny do złożenia wniosku o obywatelstwo i będzie to okres 10 lat.

Kolejne zmiany dotyczą art. 30 ust. 1 pkt 6. Według obecnie obowiązujących przepisów za obywatela polskiego uznaje się cudzoziemca przebywającego nieprzerwanie i legalnie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej co najmniej od 10 lat, który spełnia łącznie następujące warunki: posiada zezwolenie na pobyt stały, zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej lub prawo stałego pobytu oraz posiada w Rzeczypospolitej Polskiej stabilne i regularne źródło dochodu oraz tytuł prawny do zajmowania lokalu mieszkalnego. Wprowadzane zmiany zwiększają okres przebywania nieprzerwanie i legalnie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej o 5 lat, a także wprowadzają nowe wymogi tj. niekorzystanie przez 5 ostatnich lat z zasiłków z pomocy społecznej, wymóg niekaralności oraz posiadanie pozytywnej opinii komendanta policji z miejsca zamieszkania cudzoziemca z ostatnich 10 lat.

Wydłuża się też do 5 lat wymóg nieprzerwanego przebywania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie zezwolenia na pobyt stały, które cudzoziemiec uzyskał w związku z polskim pochodzeniem lub posiadaną Kartą Polaka.

Następna zmiana wprowadza dla cudzoziemców chcących uzyskać polskie obywatelstwo wymóg uzyskania biegłości językowej ustnej i pisemnej na poziomie C1.

Przedstawiany przez autorów projektu ustawy wprowadza również nowe rozwiązanie jakim będzie Państwowy Egzamin Obywatelski. Egzamin będzie obejmował zagadnienia takie ustrój Polski, jej system polityczny, prawa obywatelskie, historię oraz kulturę, a także weryfikację realizacji wymogu wykazania się integracją ze społeczeństwem polskim. Obecnie te wspomniane wyżej

zagadnienia są jedynie brane pod uwagę podczas luźnej rozmowy z urzędnikiem, natomiast są bazą do prawidłowo przeprowadzonej asymilacji i pełnego uczestniczenia w życiu społeczno - gospodarczym i politycznym kraju cudzoziemców w Polsce. Pomijanie tak ważnych aspektów w procesie uzyskiwania obywatelstwa wydaje się być dziś błędem.

[2] Czy były rozważane rozwiązania alternatywne?

➤ Nie

Cel, który ma być osiągnięty za pomocą przedmiotowego projektu ustawy nie może być zrealizowany za pomocą innych środków niż zaproponowane w projekcie.

II. Wymogi określone w art. 34 ust. 2 pkt 3–5 regulaminu Sejmu

[3] Jakie są przewidywane skutki prawne projektowanych rozwiązań?

- a) Projekt jest spójny z dotychczasowymi regulacjami.
- b) Zmiana jest zgodna z art. 34 czy też z art. 137 Konstytucji RP, który pozostawia regulację obywatelstwa w gestii ustawodawstwa krajowego. Projekt nie narusza praw nabytych, dzięki przepisowi przejściowemu (art. 2), który chroni osoby spełniające obecne warunki 3-letniego pobytu.
- c) Projekt jest także zgodny z Konwencją o ograniczeniu bezpaństwowości z 1961 r., ponieważ nie wpływa na procedury dotyczące bezpaństwowców, dla których obowiązują odrębne przepisy .
- d) Projekt ustawy jest zgodny z prawem Unii Europejskiej. Prawo UE pozostawia państwom członkowskim swobodę w ustalaniu warunków obywatelstwa (art. 20 Traktatu o funkcjonowaniu UE), co pozwala na dostosowanie okresu pobytu do polityki integracyjnej.
- e) Ograniczenie zmian tylko kilku przepisów (art. 30 ust. 1 pkt 1) gwarantuje klarowność i unikanie niepotrzebnych komplikacji w innych aktach prawnych.

[4] Jakie są przewidywane skutki społeczne projektowanych rozwiązań?

Proponowana zmiana odpowiada na potrzebę zapewnienia głębszej integracji cudzoziemców z polskim społeczeństwem, dostosowania regulacji do standardów Unii Europejskiej oraz odpowiedzi na wyzwania związane z rosnącą imigracją, w tym szczególnie ukraińską. Projekt zachowuje równowagę między rygorami integracyjnymi a dostępnością obywatelstw. Nowelizacja wspiera stabilność społeczną i gospodarczą, oferując lepsze przygotowanie kandydatów do roli obywateli, przy jednoczesnym zachowaniu dostępności obywatelstwa dla grup szczególnych.

Dłuższy okres pobytu zapewni cudzoziemcom więcej czasu na naukę języka i adaptację kulturową, co będzie sprzyjać lepszej integracji.

Dłuższy okres może zachęcić do głębszych kontaktów z lokalną społecznością, szczególnie w regionach o wysokiej imigracji, takich jak Warszawa czy Wrocław, co może wzmocnić relacje międzykulturowe.

Lepsza integracja wynikająca z dłuższego pobytu może przyczynić się do większej stabilności społecznej, szczególnie w obliczu napływu imigrantów po 2022 roku. Może to zmniejszyć ryzyko konfliktów kulturowych i wspierać akceptację społeczną nowych obywateli.

Zmiana w zakresie wymogu uzyskania biegłości językowej ustnej i pisemnej na poziomie C1 wychodzi na wprost oczekiwaniom, by od cudzoziemców ubiegających się o polskie obywatelstwo bezwzględnie wymagać prawidłowo zweryfikowanej znajomości języka polskiego, którą obecnie w Polsce można bez najmniejszego problemu uzyskać nawet bez podstawowej znajomości języka, czego mają świadomość zarówno organy realizujące legalizację pobytów oraz Straż Graniczna, która niejednokrotnie potwierdzała w czynnościach kontrolnych nadużycia w tym zakresie (szczególnie wątpliwości budziła forma organizacji takiego egzaminu, możliwość wejścia na egzamin osób postronnych, a czasem nawet podstawionych). Poziom C1 oraz wyraźnie wprowadzona forma ustna egzaminu pozwoli tym samym na uniknięcie wielu ze wskazanych wyżej nieprawidłowości.

[5] Jakie są przewidywane skutki gospodarcze projektowanych rozwiązań?

Przewiduje się pozytywne skutki gospodarcze wejścia w życie niniejszej nowelizacji. Projekt ma pozytywny wpływ na mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców (MŚP). Projektowana ustawa nie dotyczy majątkowych praw i obowiązków przedsiębiorców. Projekt ustawy nie dotyczy praw i obowiązków przedsiębiorców wobec organów administracji publicznej. Projekt ustawy nie zawiera przepisów określających zasady podejmowania, wykonywania lub zakończenia działalności gospodarczej.

Imigranci, którzy zdecydują się zostać, mogą być bardziej zmotywowani do inwestowania w rozwój zawodowy i długoterminowe zatrudnienie, co może zwiększyć ich wkład w gospodarkę.

Dłuższy okres pobytu może zachęcić imigrantów do większych inwestycji, np. zakupu nieruchomości czy zakładania firm, co wesprze rozwój lokalny. Może to zwiększyć popyt na dobra i usługi, stymulując gospodarkę.

Lepsza integracja może zwiększyć produktywność imigrantów, co w dłuższej perspektywie wzmocni gospodarkę, szczególnie w regionach o wysokiej imigracji, jak Warszawa czy Wrocław.

[6] Jakie są przewidywane skutki finansowe projektowanych rozwiązań, w szczególności wpływ na sektor finansów publicznych, w tym na budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego?

Projektowana ustawa będzie wywoływała skutki dla budżetu państwa oraz budżetów jednostek samorządu terytorialnego. Krótkoterminowy spadek wpływów z opłat oraz koszty związane z przeprowadzeniem egzaminu na temat wiedzy o Rzeczypospolitej Polskiej mogą generować koszt na poziomie ok 2-5 mln PLN rocznie. Spadek wpływów do budżetu państwa zostanie częściowo zrównoważony przez oszczędności na świadczeniach socjalnych. W dłuższej perspektywie wpływy podatkowe od lepiej zintegrowanych obywateli mogą wzrosnąć.

Dla budżetów jednostek samorządu terytorialnego spadek liczby wniosków o obywatelstwo może odciążyć lokalne urzędy, np. w regionach o wysokiej imigracji, jak Warszawa czy Wrocław, zmniejszając koszty obsługi administracyjnej (np. wydawanie zaświadczeń, organizacja procedur). Szacunkowe oszczędności mogą wynieść od kilku do kilkunastu tysięcy PLN rocznie na jednostkę, w zależności od liczby obsługiwanych imigrantów. Dłuższy okres pobytu może zachęcić imigrantów do inwestowania w nieruchomości czy zakładania firm, co zwiększy wpływy z podatków lokalnych.

[7] Wykaz źródeł finansowania, jeśli projekt ustawy pociąga za sobą obciążenie budżetu państwa lub budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

Projektowana ustawa będzie wywoływała skutki dla budżetu państwa oraz budżetów jednostek samorządu terytorialnego. Krótkoterminowy spadek wpływów z opłat oraz koszty związane z przeprowadzeniem egzaminu na temat wiedzy o Rzeczypospolitej Polskiej mogą generować koszt na poziomie ok 2-5 mln PLN rocznie. Spadek wpływów do budżetu państwa zostanie częściowo zrównoważony przez oszczędności na świadczeniach socjalnych. W dłuższej perspektywie wpływy podatkowe od lepiej zintegrowanych obywateli mogą wzrosnąć.

Dla budżetów jednostek samorządu terytorialnego spadek liczby wniosków o obywatelstwo może odciążyć lokalne urzędy, np. w regionach o wysokiej imigracji, jak Warszawa czy Wrocław, zmniejszając koszty obsługi administracyjnej (np. wydawanie zaświadczeń, organizacja procedur). Szacunkowe oszczędności mogą wynieść od kilku do kilkunastu tysięcy PLN rocznie na jednostkę, w zależności od liczby obsługiwanych imigrantów. Dłuższy okres pobytu może zachęcić imigrantów do inwestowania w nieruchomości czy zakładania firm, co zwiększy wpływy z podatków lokalnych.

[8] Czy projekt ustawy podlega procedurze notyfikacyjnej?

➤ Nie

III. Wymogi określone w art. 34 ust. 2a i 2b regulaminu Sejmu

[9] Czy projekt ustawy zawiera przepisy określające zasady podejmowania, wykonywania lub zakończenia działalności gospodarczej (art. 34 ust. 2a regulaminu Sejmu)?

➤ Nie

[10] Czy wdrożenie projektowanych przepisów spowoduje obciążenia administracyjne mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców (art. 34 ust. 2a regulaminu Sejmu)?

➤ Nie

[11] Czy projekt ustawy zawiera przepisy regulacyjne lub określa wymogi dotyczące świadczenia usług transgranicznych w rozumieniu ustawy z dnia 22 grudnia 2015 r. o zasadach uznawania kwalifikacji zawodowych nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej (art. 34 ust. 2b regulaminu Sejmu)?

➤ Nie

Warszawa, 20 października 2025 r.

BEOS-WPEiM-2152/25

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU
L. dz. SPK-III. 020. 308. 10. 2025
Data wpływu 20. 10. 2025 r.

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia

w sprawie zgodności z prawem Unii Europejskiej poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o obywatelstwie polskim (przedstawiciele wnioskodawców: poseł Michał Moskal i poseł Paweł Hreniak)

Na podstawie art. 34 ust. 9 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 r. – Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (Monitor Polski z 2022 r. poz. 990, ze zm.) sporządza się następującą opinię:

1. Przedmiot projektu ustawy

Projekt przewiduje zmianę art. 20 oraz art. 30 w ustawie z dnia 2 kwietnia 2009 r. o obywatelstwie polskim¹ (dalej: u.o.p.) (art. 1 projektu).

W projekcie przewidziano, że wniosek o nadanie obywatelstwa polskiego, oprócz dotychczasowych wymogów, będzie zawierał także informację o niekaralności w kraju, którego cudzoziemiec posiada obywatelstwo. Dokument potwierdzający wymienioną informację powinien zostać dołączony do wniosku o nadanie obywatelstwa (zmieniany ust. 1 i ust. 4 w art. 20 u.o.p.).

Proponowana ustawa zakłada także wydłużenie oznaczonych okresów wymaganych do uznania cudzoziemca za obywatela polskiego (zmieniane pkt 1-3 i 7 w art. 30 ust. 1 u.o.p.). Zmiana ta dotyczy okresu nieprzerwanego pobytu cudzoziemca na terytorium Polski:

1) na podstawie zezwolenia na pobyt stały, zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej (UE) lub prawa stałego pobytu, w przypadku gdy cudzoziemiec posiada w Polsce stabilne i regularne źródło dochodu oraz tytuł prawny do zajmowania lokalu mieszkalnego. Zgodnie z obowiązującym stanem prawnym wymagany okres wynosi co najmniej 3 lata, projekt zakłada jego wydłużenie do co najmniej 10 lat;

2) na podstawie zezwolenia na pobyt stały, zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE lub prawa stałego pobytu, w przypadku gdy cudzoziemiec pozostaje co najmniej od 6 lat w związku małżeńskim (obecnie – co najmniej od 3 lat) zawartym z obywatelem polskim lub nie posiada żadnego obywatelstwa. Zgodnie z obowiązującym stanem prawnym wymagany okres wynosi co najmniej 2 lata, projekt zakłada jego wydłużenie do co najmniej 5 lat.

¹ Dz. U. z 2023 r. poz. 1989, ze zm.

3) na podstawie zezwolenia na pobyt stały, które uzyskał w związku z posiadaniem statusu uchodźcy nadanego w Polsce. Zgodnie z obowiązującym stanem prawnym wymagany okres wynosi co najmniej 2 lata, projekt zakłada jego wydłużenie do co najmniej 10 lat;

4) na podstawie zezwolenia na pobyt stały, które uzyskał w związku z polskim pochodzeniem lub posiadaną Kartą Polaka. Zgodnie z obowiązującym stanem prawnym wymagany okres wynosi co najmniej rok, projekt zakłada jego wydłużenie do co najmniej 5 lat.

W projekcie określono także, że za obywatela polskiego będzie uznany cudzoziemiec przebywający nieprzerwanie i legalnie na terytorium Polski co najmniej od 15 lat, jeżeli spełni on łącznie następujące warunki: 1) posiada zezwolenie na pobyt stały, zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego UE lub prawo stałego pobytu; 2) posiada w Polsce stabilne i regularne źródło dochodu oraz tytuł prawny do zajmowania lokalu mieszkalnego, a także przez ostatnie 5 lat nie korzystał z zasiłków społecznych przyznanych przez pomoc społeczną, spełnia wymóg niekaralności i posiada pozytywną opinię właściwego miejscowo komendanta Policji z miejsca zamieszkania w ostatnich 10 latach (zmieniany ust. 1 pkt 6 w art. 30 u.o.p.). Zgodnie z obowiązującym stanem prawnym wymagany okres wynosi co najmniej 10 lat. Ponadto obowiązujące rozwiązanie nie zawiera przesłanki dotyczącej korzystania przez cudzoziemca z zasiłków społecznych, wymogów odnośnie do niekaralności i pozytywnej opinii komendanta Policji.

Nowelizacja przewiduje także, że cudzoziemiec ubiegający się o uznanie za obywatela polskiego (z wyłączeniem małoletnich cudzoziemców, o których mowa w art. 30 ust. 1 pkt 4 i 5 u.o.p.), będzie zobowiązany posiadać znajomość języka polskiego potwierdzoną urzędowym poświadczeniem, na poziomie biegłości językowej ustnej i pisemnej, nie niższym niż C1 (zmieniany ust. 2 w art. 30 u.o.p.). W obowiązującym stanie prawnym wskazany przepis przewiduje wymóg biegłości językowej na poziomie co najmniej B1.

Proponowana ustawa wprowadza regulację, zgodnie z którą cudzoziemiec ubiegający się o uznanie za obywatela polskiego (z wyłączeniem małoletnich cudzoziemców, o których mowa w art. 30 ust. 1 pkt 4 i 5 u.o.p.) będzie zobowiązany do złożenia z wynikiem pozytywnym egzaminu na temat wiedzy o Rzeczypospolitej Polskiej – Państwowego Egzaminu Obywatelskiego (dodawany ust. 4 w art. 30 u.o.p.). Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi w drodze rozporządzenia: 1) szczegółowy zakres i tryb organizowania oraz odbywania tego egzaminu, uwzględniając w szczególności wiedzę z zakresu ustroju Polski, jej systemu politycznego, praw obywatelskich, historii oraz kultury; 2) realizację wymogu wykazania się integracją ze społeczeństwem polskim, będącą podstawą opracowania zakresu egzaminu; 3) wzór zaświadczenia stwierdzającego zdanie egzaminu (dodawany ust. 5 w art. 30 u.o.p.).

Proponowana ustawa zawiera przepis przejściowy, na podstawie którego do postępowań w sprawie uznania za obywatela polskiego wszczętych

i niezakończonych przed dniem wejścia w życie tego aktu będą stosowane regulacje u.o.p. w brzmieniu dotychczasowym (art. 2 projektu).

Proponowana ustawa ma wejść w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia.

2. Stan prawa Unii Europejskiej w materii objętej projektem ustawy

Analiza przedmiotu proponowanej ustawy wymaga uwzględnienia rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE² (dalej: RODO).

RODO ustanawia przepisy o ochronie osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych oraz przepisy o swobodnym przepływie danych osobowych (art. 1 ust. 1 RODO). Akt ten ma zastosowanie do przetwarzania danych osobowych w sposób całkowicie lub częściowo zautomatyzowany oraz do przetwarzania w sposób inny niż zautomatyzowany danych osobowych stanowiących część zbioru danych lub mających stanowić część zbioru danych (art. 2 ust. 1 RODO).

Zgodnie z RODO „dane osobowe” oznaczają wszelkie informacje o zidentyfikowanej lub możliwej do zidentyfikowania osobie fizycznej (osobie, której dane dotyczą); możliwa do zidentyfikowania osoba fizyczna to osoba, którą można bezpośrednio lub pośrednio zidentyfikować, w szczególności na podstawie identyfikatora takiego jak imię i nazwisko, numer identyfikacyjny, dane o lokalizacji, identyfikator internetowy lub jeden bądź kilka szczególnych czynników określających fizyczną, fizjologiczną, genetyczną, psychiczną, ekonomiczną, kulturową lub społeczną tożsamość osoby fizycznej (art. 4 pkt 1 RODO). Pod pojęciem „przetwarzanie” należy rozumieć operację lub zestaw operacji wykonywanych na danych osobowych lub zestawach danych osobowych w sposób zautomatyzowany lub niezautomatyzowany, taką jak zbieranie, utrwalanie, organizowanie, porządkowanie, przechowywanie, adaptowanie lub modyfikowanie, pobieranie, przeglądanie, wykorzystywanie, ujawnianie poprzez przesłanie, rozpowszechnianie lub innego rodzaju udostępnianie, dopasowywanie lub łączenie, ograniczanie, usuwanie lub niszczenie (art. 4 pkt 2 RODO).

3. Analiza przepisów projektu ustawy pod kątem ustalonego stanu prawa Unii Europejskiej

W art. 1 projektu przewidziano, że wniosek o nadanie obywatelstwa polskiego, będzie zawierał także informację o niekaralności w kraju, którego cudzoziemiec posiada obywatelstwo. Dokument potwierdzający wymienioną informację powinien zostać dołączony do wniosku o nadanie obywatelstwa (zmieniany ust. 1 i ust. 4 w art. 20 u.o.p.). Projektowany przepis dotyczy przetwarzania danych osobowych i w związku z tym powinien zostać poddany

² Dz. Urz. UE L 119 z 4.5.2016, s. 1, ze zm.

ocenie co do zgodności z RODO.

W art. 6 RODO wskazano podstawy przetwarzania danych osobowych w ogólności. Zgodnie z wymienioną regulacją przetwarzanie jest zgodne z prawem wyłącznie w przypadkach, gdy (i w takim zakresie, w jakim) spełniony jest co najmniej jeden z określonych w tym przepisie warunków.

W art. 10 RODO określono podstawy przetwarzania danych osobowych dotyczących wyroków skazujących oraz czynów zabronionych lub powiązanych środków bezpieczeństwa. Stosownie do tego przepisu przetwarzanie wymienionych kategorii danych osobowych powinno być dokonywane: 1) na podstawie art. 6 ust. 1 RODO oraz 2) wyłącznie pod nadzorem władz publicznych lub w oparciu o przepisy prawa UE lub prawa państwa członkowskiego przewidujące odpowiednie zabezpieczenia praw i wolności osób, których dane dotyczą.

Analiza art. 1 projektu prowadzi do wniosku, że proponowana regulacja spełnia kryteria przetwarzania danych osobowych określone w art. 10 RODO. W zakresie przetwarzania szczególnych kategorii danych osobowych określonych w art. 10 RODO, jako podstawę przetwarzania należy wskazać art. 6 ust. 1 lit. e RODO, określający, że przetwarzanie danych osobowych jest zgodne z prawem wówczas, gdy jest ono niezbędne do wykonania zadania realizowanego w interesie publicznym lub w ramach sprawowania władzy publicznej powierzonej administratorowi. Ponadto należy wskazać, że przetwarzanie będzie możliwe wyłącznie pod nadzorem władz publicznych, a przepisy zmieniane w art. 1 projektu będą stanowiły podstawę prawną przetwarzania danych wymaganą na podstawie RODO, ograniczając zakres przetwarzania do realizacji ustawowych zadań związanych z nadaniem obywatelstwa polskiego.

Należy uznać, iż proponowane rozwiązania w zakresie, w którym dotyczą ochrony danych osobowych, nie są sprzeczne z przepisami RODO.

4. Konkluzja

Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o obywatelstwie polskim nie jest sprzeczny z prawem Unii Europejskiej.

Autor:

Konrad Kuszel

ekspert ds. legislacji

w Biurze Ekspertyz

i Oceny Skutków Regulacji

Akceptował:

Wicedyrektor Biura Ekspertyz
i Oceny Skutków Regulacji

Ziemowit Cieślik

/podpisano elektronicznie/

Warszawa, 20 października 2025 r.

BEOS-WPEiM-2153/25

WYDZIAŁ ODBŁUGI PREZYDIUM SEJMU
L. dz. *SP-III.020.308.M.2025*
Data wpływu *20.10.2025*

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia

w sprawie stwierdzenia, czy poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o obywatelstwie polskim (przedstawiciele wnioskodawców: poseł Michał Moskal i poseł Paweł Hreniak) jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej w rozumieniu art. 95a ust. 1 regulaminu Sejmu

Projekt przewiduje zmianę art. 20 oraz art. 30 w ustawie z dnia 2 kwietnia 2009 r. o obywatelstwie polskim¹ (dalej: u.o.p.) (art. 1 projektu).

W projekcie przewidziano, że wniosek o nadanie obywatelstwa polskiego, oprócz dotychczasowych wymogów, będzie zawierał także informację o niekaralności w kraju, którego cudzoziemiec posiada obywatelstwo. Dokument potwierdzający wymienioną informację powinien zostać dołączony do wniosku o nadanie obywatelstwa (zmieniany ust. 1 i ust. 4 w art. 20 u.o.p.).

Proponowana ustawa zakłada także wydłużenie oznaczonych okresów wymaganych do uznania cudzoziemca za obywatela polskiego (zmieniane pkt 1-3 i 7 w art. 30 ust. 1 u.o.p.). Zmiana ta dotyczy okresu nieprzerwanego pobytu cudzoziemca na terytorium Polski:

1) na podstawie zezwolenia na pobyt stały, zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej (UE) lub prawa stałego pobytu, w przypadku gdy cudzoziemiec posiada w Polsce stabilne i regularne źródło dochodu oraz tytuł prawny do zajmowania lokalu mieszkalnego. Zgodnie z obowiązującym stanem prawnym wymagany okres wynosi co najmniej 3 lata, projekt zakłada jego wydłużenie do co najmniej 10 lat;

2) na podstawie zezwolenia na pobyt stały, zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE lub prawa stałego pobytu, w przypadku gdy cudzoziemiec pozostaje co najmniej od 6 lat w związku małżeńskim (obecnie – co najmniej od 3 lat) zawartym z obywatelem polskim lub nie posiada żadnego obywatelstwa. Zgodnie z obowiązującym stanem prawnym wymagany okres wynosi co najmniej 2 lata, projekt zakłada jego wydłużenie do co najmniej 5 lat.

¹ Dz. U. z 2023 r. poz. 1989, ze zm.

3) na podstawie zezwolenia na pobyt stały, które uzyskał w związku z posiadaniem statusu uchodźcy nadanego w Polsce. Zgodnie z obowiązującym stanem prawnym wymagany okres wynosi co najmniej 2 lata, projekt zakłada jego wydłużenie do co najmniej 10 lat;

4) na podstawie zezwolenia na pobyt stały, które uzyskał w związku z polskim pochodzeniem lub posiadaną Kartą Polaka. Zgodnie z obowiązującym stanem prawnym wymagany okres wynosi co najmniej rok, projekt zakłada jego wydłużenie do co najmniej 5 lat.

W projekcie określono także, że za obywatela polskiego będzie uznany cudzoziemiec przebywający nieprzerwanie i legalnie na terytorium Polski co najmniej od 15 lat, jeżeli spełni on łącznie następujące warunki: 1) posiada zezwolenie na pobyt stały, zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego UE lub prawo stałego pobytu; 2) posiada w Polsce stabilne i regularne źródło dochodu oraz tytuł prawny do zajmowania lokalu mieszkalnego, a także przez ostatnie 5 lat nie korzystał z zasiłków społecznych przyznanych przez pomoc społeczną, spełnia wymóg niekaralności i posiada pozytywną opinię właściwego miejscowo komendanta Policji z miejsca zamieszkania w ostatnich 10 latach (zmieniany ust. 1 pkt 6 w art. 30 u.o.p.). Zgodnie z obowiązującym stanem prawnym wymagany okres wynosi co najmniej 10 lat. Ponadto obowiązujące rozwiązanie nie zawiera przesłanki dotyczącej korzystania przez cudzoziemca z zasiłków społecznych, wymogów odnośnie do niekaralności i pozytywnej opinii komendanta Policji.

Nowelizacja przewiduje także, że cudzoziemiec ubiegający się o uznanie za obywatela polskiego (z wyłączeniem małoletnich cudzoziemców, o których mowa w art. 30 ust. 1 pkt 4 i 5 u.o.p.), będzie zobowiązany posiadać znajomość języka polskiego potwierdzoną urzędowym poświadczeniem, na poziomie biegłości językowej ustnej i pisemnej, nie niższym niż C1 (zmieniany ust. 2 w art. 30 u.o.p.). W obowiązującym stanie prawnym wskazany przepis przewiduje wymóg biegłości językowej na poziomie co najmniej B1.

Proponowana ustawa wprowadza regulację, zgodnie z którą cudzoziemiec ubiegający się o uznanie za obywatela polskiego (z wyłączeniem małoletnich cudzoziemców, o których mowa w art. 30 ust. 1 pkt 4 i 5 u.o.p.) będzie zobowiązany do złożenia z wynikiem pozytywnym egzaminu na temat wiedzy o Rzeczypospolitej Polskiej – Państwowego Egzaminu Obywatelskiego (dodawany ust. 4 w art. 30 u.o.p.). Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi w drodze rozporządzenia: 1) szczegółowy zakres i tryb organizowania oraz odbywania tego egzaminu, uwzględniając w szczególności wiedzę z zakresu ustroju Polski, jej systemu politycznego, praw obywatelskich, historii oraz kultury; 2) realizację wymogu wykazania się integracją ze społeczeństwem polskim, będącą podstawą opracowania zakresu egzaminu; 3) wzór zaświadczenia stwierdzającego zdanie egzaminu (dodawany ust. 5 w art. 30 u.o.p.).

Proponowana ustawa zawiera przepis przejściowy, na podstawie którego do postępowań w sprawie uznania za obywatela polskiego wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie tego aktu będą stosowane regulacje u.o.p. w brzmieniu dotychczasowym (art. 2 projektu).

Projekt ustawy nie zawiera przepisów, które mają na celu wykonanie prawa Unii Europejskiej.

Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o obywatelstwie polskim **nie stanowi projektu ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej** w rozumieniu art. 95a regulaminu Sejmu.

Autor:

Konrad Kuszel

ekspert ds. legislacji

w Biurze Ekspertyz

i Oceny Skutków Regulacji

Akceptował:

Wicedyrektor Biura Ekspertyz

i Oceny Skutków Regulacji

Ziemowit Cieślik

/podpisano elektronicznie/

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
DANYCH OSOBOWYCH**
Mirosław Wróblewski

Warszawa, 23-10-2025

DPNT.401.420.2025.WL.MW

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU
L. dz. SPS-III.020.308.12.2025
Data wpływu 24.10.25r.

Pan
Dariusz Salamończyk
Zastępca Szefa Kancelarii Sejmu RP

elektroniczna skrzynka podawcza
/KSRP/SkrytkaESP

Szanowny Panie Ministrze,

w odpowiedzi na pismo z 15 października 2025 r., znak: SPS-III.020.308.9.2025, działając na podstawie art. 57 ust. 1 lit. c) rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679¹ oraz art. 51 ustawy o ochronie danych osobowych² uprzejmie informuję, że do przedstawionego **poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o obywatelstwie polskim** (przedstawiciele wnioskodawców: poseł Michał Moskał i poseł Paweł Hreniak), Prezes Urzędu Ochrony Danych Osobowych jako organ nadzorczy **zgłasza następujące uwagi.**

Projekt ustawy wprowadza w **art. 1 zmianie 2** nowy egzamin państwowy: „Państwowy Egzamin Obywatelski” (**art. 30 ust. 4** ustawy o obywatelstwie polskim). W **art. 30 ust. 5** projektodawca wskazuje, że: „Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi w drodze rozporządzenia, szczegółowy zakres i tryb organizowania i odbywania egzaminu, o którym mowa w ust. 4, uwzględniając w szczególności wiedzę z zakresu ustroju Rzeczypospolitej Polskiej, jej systemu politycznego, praw obywatelskich, historii oraz kultury, realizację wymogu wykazania się integracją ze społeczeństwem polskim, będącą podstawą opracowania zakresu egzaminu, o którym mowa w ust. 4 oraz wzór zaświadczenia stwierdzającego zdanie egzaminu”. W ocenie organu nadzorczego

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. Urz. UE L 119 z 4.5.2016, str. 1 ze zm.), dalej: „rozporządzenie 2016/679”

² Ustawa z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1781).

zaproponowana regulacja w projekcie ustawy jest niewystarczająca, bowiem kluczowe kwestie związane z przeprowadzaniem egzaminu powinny znaleźć się w przepisach rangi ustawy. Projekt ustawy nie odnosi się do przetwarzania danych osobowych związanych z przeprowadzaniem egzaminem, które musi być zgodne z zasadami ochrony danych osobowych wynikającymi z art. 5 rozporządzenia 2016/679³. Jeżeli w związku z przeprowadzaniem egzaminu przetwarzane będą dane osobowe z art. 9 lub 10 ogólnego rozporządzenia o ochronie danych, to ich kategorie na poziomie ogólnym powinny zostać określone w przepisach projektowanej ustawy.

Projektodawca nie objął projektem materii związanej z funkcjonowaniem komisji egzaminacyjnej przeprowadzającej egzamin państwowy – jej roli, organizacji, zadań, jak również sposobów przetwarzania danych osobowych (m.in. zakresu danych osób przystępujących do egzaminu czy okresu przechowywania danych). Zgodnie z zasadą ograniczenia przechowywania dane muszą być przechowywane w formie umożliwiającej identyfikację osoby, której dane dotyczą, przez okres nie dłuższy, niż jest to niezbędne do celów, w których dane te są przetwarzane (art. 5 ust. 1 lit. e ogólnego rozporządzenia o ochronie danych). Natomiast zgodnie z zasadą minimalizacji (art. 5 ust. 1 lit. c rozporządzenia 2016/679) w zamkniętym katalogu danych wskazanych w projektowanej regulacji powinny znajdować się jedynie dane adekwatne, stosowne oraz ograniczone do tego, co niezbędne do celów, w których są przetwarzane.

Nie jest wiadome czy egzamin będzie przeprowadzany jedynie stacjonarnie czy także zdalnie, jak również czy komisja egzaminacyjna będzie wykonywać swoje zadania np. przy wykorzystaniu systemu teleinformatycznego (już istniejącego albo nowego).

Z uzasadnienia do projektu ustawy nie wynika, aby projektodawca wykonał analizę i ocenę pod kątem ryzyk towarzyszących proponowanemu rozwiązaniu związanemu z przedmiotowym egzaminem, a w konsekwencji wyważył wpływ planowanego przetwarzania danych osobowych na prywatność osób, których te dane dotyczą. Pożądane byłoby przeprowadzenie przez projektodawcę testu prywatności w procesie tworzenia prawa, w tym oceny skutków dla ochrony danych – art. 25 ust. 1

³ Zgodnie z art. 5 ogólnego rozporządzenia o ochronie danych: „1. Dane osobowe muszą być: a) przetwarzane zgodnie z prawem, rzetelnie i w sposób przejrzysty dla osoby, której dane dotyczą ("zgodność z prawem, rzetelność i przejrzystość"); b) zbierane w konkretnych, wyraźnych i prawnie uzasadnionych celach i nieprzetwarzane dalej w sposób niezgodny z tymi celami; dalsze przetwarzanie do celów archiwalnych w interesie publicznym, do celów badań naukowych lub historycznych lub do celów statystycznych nie jest uznawane w myśl art. 89 ust. 1 za niezgodne z pierwotnymi celami ("ograniczenie celu"); c) adekwatne, stosowne oraz ograniczone do tego, co niezbędne do celów, w których są przetwarzane ("minimalizacja danych"); d) prawidłowe i w razie potrzeby uaktualniane; należy podjąć wszelkie rozsądne działania, aby dane osobowe, które są nieprawidłowe w świetle celów ich przetwarzania, zostały niezwłocznie usunięte lub sprostowane ("prawidłowość"); e) przechowywane w formie umożliwiającej identyfikację osoby, której dane dotyczą, przez okres nie dłuższy, niż jest to niezbędne do celów, w których dane te są przetwarzane; dane osobowe można przechowywać przez okres dłuższy, o ile będą one przetwarzane wyłącznie do celów archiwalnych w interesie publicznym, do celów badań naukowych lub historycznych lub do celów statystycznych na mocy art. 89 ust. 1, z zastrzeżeniem że wdrożone zostaną odpowiednie środki techniczne i organizacyjne wymagane na mocy niniejszego rozporządzenia w celu ochrony praw i wolności osób, których dane dotyczą ("ograniczenie przechowywania"); f) przetwarzane w sposób zapewniający odpowiednie bezpieczeństwo danych osobowych, w tym ochronę przed niedozwoloną lub niezgodną z prawem przetwarzaniem oraz przypadkową utratą, zniszczeniem lub uszkodzeniem, za pomocą odpowiednich środków technicznych lub organizacyjnych ("integralność i poufność"). 2. Administrator jest odpowiedzialny za przestrzeganie przepisów ust. 1 i musi być w stanie wykazać ich przestrzeganie ("rozliczalność").”

rozporządzenia 2016/679, dotyczącej sposobów przetwarzania danych osobowych, jak i art. 35, co do podstaw prawnych przetwarzania.

Niezależnie od komentowanej inicjatywy legislacyjnej kierunkowo zwrócić uwagę należy na konstrukcję obecnego **art. 20 ust. 1 pkt 1** ustawy z dnia 2 kwietnia 2009 r. o obywatelstwie polskim (Dz. U. z 2023 r. poz. 1989) w kontekście definicji danych osobowych⁴. Przedmiotowy przepis wskazuje, że wniosek o nadanie obywatelstwa polskiego zawiera dane cudzoziemca, natomiast kolejne punkty ww. przepisu odnoszą się do adresu zamieszkania (pkt 2), informacji o posiadaniu obywatelstwa polskiego w przeszłości, jego utracie oraz dacie nabycia obywatelstwa innego państwa (pkt 4), informacji o źródłach utrzymania cudzoziemca, jego osiągnięciach zawodowych, działalności politycznej i społecznej (pkt 5), informacji o znajomości przez cudzoziemca języka polskiego (pkt 6), informacji, czy cudzoziemiec ubiegał się o nabycie obywatelstwa polskiego w przeszłości (pkt 8) czy uzasadnieniu (pkt 9). W świetle definicji legalnej „danych osobowych” zwrócić uwagę należy, że osoba dysponująca daną informacją (wskazaną w ww. punktach) ma możliwość ustalenia, kogo konkretnie informacja ta dotyczy. Dane, które przy wstępnej analizie nie wydają się być danymi osobowymi, w rzeczywistości mogą stanowić swoisty element wskazujący na konkretnego człowieka. Warto podkreślić, że nawet jeśli administrator uzna, że w danym przypadku nie przetwarza danych osobowych, nie powinien obniżać standardu bezpieczeństwa dla takich informacji. Mając powyższe na uwadze organ nadzorczy zwraca uwagę, że art. 20 ust. 1 wymaga preredagowania – adres zamieszkania czy inne informacje ujęte w tym przepisie to także dane osobowe.

Podkreślam jednocześnie, że uwagi organu nadzorczego przedstawiane w toku prac legislacyjnych mają charakter eksperckich wskazówek dla projektodawcy, który podejmuje decyzję co do ostatecznego kształtu przyjmowanych przepisów i odpowiada za zapewnienie ich zgodności z przepisami o ochronie danych osobowych. Wyrażam nadzieję, że uwzględnienie wyrażonych wskazówek będzie pomocne w tym procesie i przyczyni się do podwyższenia poziomu ochrony danych osobowych w projektowanych przepisach.

Łączę wyrazy szacunku

Mirosław Wróblewski
Prezes Urzędu
Ochrony Danych Osobowych

/-dokument w postaci elektronicznej

⁴ "dane osobowe" oznaczają wszelkie informacje o zidentyfikowanej lub możliwej do zidentyfikowania osobie fizycznej ("osobie, której dane dotyczą"); możliwa do zidentyfikowania osoba fizyczna to osoba, którą można bezpośrednio lub pośrednio zidentyfikować, w szczególności na podstawie identyfikatora takiego jak imię i nazwisko, numer identyfikacyjny, dane o lokalizacji, identyfikator internetowy lub jeden bądź kilka szczególnych czynników określających fizyczną, fizjologiczną, genetyczną, psychiczną, ekonomiczną, kulturową lub społeczną tożsamość osoby fizycznej 2016/679 (art. 4 pkt 1 rozporządzenia).

podpisany kwalifikowanym podpisem
elektronicznym/